

KÖNYVAJÁNLO

Pásztor Béla – Magam ura, mások szolgálja

Makovecz Imre szavaival élve a kommunizmus évtizedeiben létezett egy másik Magyarország a mindenki által látható alatt vagy felett, amiért érdemes dolgozni és élni. Ez a másik Magyarország a perifériákon létezik, távol a centrumoktól, ahol erős akaratú emberek a környezetükre olyan hatással tudnak lenni, amely mintaadó közösséget kovácsol. Polgárt a lakosból, valahová tartozót a jöttmentből.

Pásztor Béla 1965-ben lett tanácselnök a 4-5 ezer lakosú Veresegyházon. A Budapest agglomerációjához tartozó település mára 23 ezres kisváros. Immár 57. éve, most már polgármesterként irányítja Pásztor Béla.

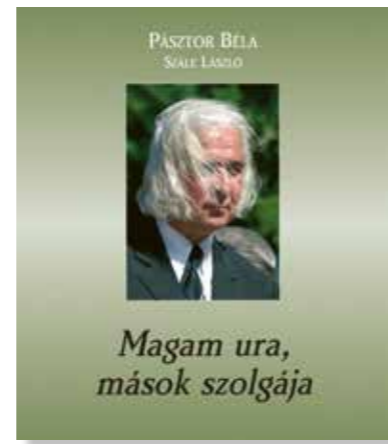
Azonban nem az egyedülálló időtáv miatt érdemes kézbe venni ezt az önéletrajzi írást, hanem mert egy mintaadó életutat ismerhetünk meg belőle. Egy olyan emberét, aki a Veresegyház számára legjobb megoldást minden körülmények között,

a kommunizmust, a rendszerváltozást és az azt követő évtizedekben is megtalálta. A célokat, és nem az akadályokat figyelte, aminek meg is lett az eredménye. Veresegyház az agglomeráció egyik leggyorsabban fejlődő városa, ahol az egységes településképen is meglátszik, hogy nemcsak a gazdasági fejlődésre figyeltek, hanem az építészet közösségformáló, identitásképző erejét is használják. Ritka példa ez, sajnos a legtöbb településen hiányzik ennek el-, illetve felismerése: az egységes koncepció, és a hosszú távú tervezés.

Pásztor Béla a könyvében külön fejezetet szentel **Zsigmond László** főépítésznek, aki már közel három évtizede „az egyik főszereplője a város fejlődésének”. Együtt gondolkozásuk és munkájuk eredménye az ország talán egyetlen magas tetős benzinkútjától (amiről az országépítő.net videorozatában található beszámoló az idei év elejétől) az új lakónegyedek felosztási tervén át a tervezett termálfürdőig terjed. A középü-

letek mellett azonban ugyanolyan, vagy talán még fontosabb a lakóterületek egységes arculati kezelése, tervezése, hisz ezek a nagy számban létrejövő épületek határozzák meg a településképet jelentős részét. Veresegyház a példa rá, hogy a másik Magyarország, amiről Makovecz Imre beszélt, alkalmanként a centrumokban is létre tudott jönni. A periféria ebben az esetben nem földrajzi, hanem a munka által az átlag fölé emelkedést jelenti. Pásztor Béla önéletrajzi írásából Veresegyház történetének elmúlt hat évtizedét is megismerhetjük, ami hasznos és érdekes olvasmány teszi a könyvet településvezetők, főépítészek és a veresegyháziak számára is.

Szerzők: Pásztor Béla, Szále László
Terjedelem: 216 oldal
Kiadó: Noran Libro Kiadó
Megjelenés: 2021

Megújuló vidéki örökségünk NÉPI ÉPÍTÉSZETI PROGRAM 2018, II.

A Lechner Tudásközpont immár 3. kiadványában mutatja be a *Népi Építészeti Program* keretében helyreállított épületeket és építményeket. A lakóházak mellett ugyanis magtárat, kőkeresztet, haranglábat és présházat is találunk a kötetben bemutatott felújítások között. Több mint 200 pályázó nyert támogatást 2018-ban műemlék, vagy helyi védett népi építészeti emlékek felújítására, amiből jelen kiadvány 34-et mutat be néhány mondatban és fotóval. A bemutatókból számomra hiányzik az építész tervezők megnevezése, amit a szakma megbecsülésén túl az érdeklődők is egyfajta referenciaként használhattak volna. Ezen a hiányosságon túl mind a kiadvány, mind a program példaértékű. Hosszú évekig semmilyen támogatás elnyerésére nem

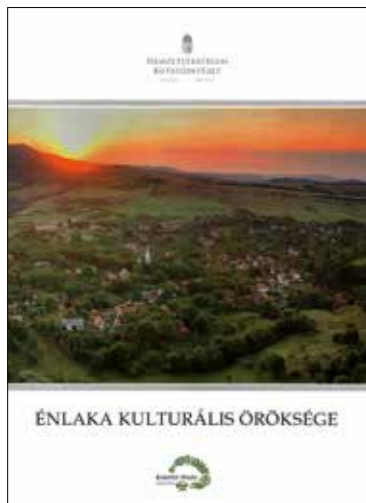

volt lehetőségük az értékes épületek birtoklóknak. A tulajdonosok menekültek a helyi védett státusz elől, ami csak kötelevényeket jelentett számukra. Mára ez a trend megfordult: akinek értékes épülete van, igyekszik levédetni, hogy támogatást nyerhessen a felújítására. Az elnyert támogatás az egyéni haszon mellett a közösség, a település számára is nyereséget jelent, hisz hagyományaik, identitásuk egyik fontos része nyeri vissza egykori fényét, jó példát mutatva ezzel az adott településen. Ezenkívül ezeknek a felújításoknak fontos tényezője, hogy régi kézművestechnikákat tart életben, legyen szó vályogfal-, vakolatdíz- vagy nádtetőkészítőről.

A kötetet végiglapozva lenyűgöző az épületek sokszínűsége. A nádtetős présházról a századforduló világának színes polgárházaiig sorjázunk az épületek, teljes szépségükben bemutatva a népi építészet

emlékeit, kiemelkedő példáit. Vastag oszlopok, faragott tetődíszek és finom vakolatdíszek sorakoznak a Kárpát-medence különböző régióiból, elevenen bemutatva a népi építészet táji jellemzőit. A 2017–18-as felújítási program anyagának bemutatását a Lechner Központtal együttműködésben az országépítő.net internetes folyóiratunk vállalta magára. Azonban egyben látva az épületek és építmények gazdagságát, változatosságát, és elismerve a *Népi Felújítási Program* jelentőségét, érdemes lenne az anyagból egy utazó kiállítást is létrehozni, hogy minél szélesebb körben megismerhetővé váljon a könyvsorozat tartalma!

Szerkesztők: Korzenszky Tamás, Bognár Gábor, Jékely Berta
Terjedelem: 145 oldal
Kiadó: Lechner Tudásközpont
Megjelenés: 2021

Énlaka Kulturális Öröksége

„Énlaka felett, a Firtos lova hátán, lehajtott fejvel elaludt a Gondviselés...” – idézi **Tamási Áront** a könyv előszavában **Szász Jenő**. Énlaka és a környező falvak több nemzedéken át szenvedtek az elzártság következményeitől, az elnéptelenedés

lassú folyamatától. Eme elzártságnak is köszönhetően azonban megőrződtek a faluközösség szokásai, az archaikus falukép a házaival, az ősi gazdálkodás melléképületeivel, eszközeivel egyetemben. Templomában székely-magyar rovásírásos emlék, határában Dacia limese castellumának maradványai találhatóak.

A község értékei sarkallták a Pécsi Tudományegyetem oktatóit arra, hogy kutatásokat, felméréseket folytassanak, konferenciákat, hallgatói tábortokat szervezzenek a településen. A kutatások Énlaka teljes kulturális örökségére kiterjednek, a kötet mutatja be az eddigi eredményeket.

Visy Zsolt, a kötet tudományos szerkesztője ismerteti a castellum feltárásában és a római limes dáciai szakaszának kutatásában elért eddigi eredményeket. Részletes a templom és annak festett kazettás mennyezete, az iskola, a rendtartó székely közösség működése, a település-néprajzi vonatkozások ismertetése. A könyv mintegy százötven oldalon katalogizálja a temető régi sírköveit, elemzi

a sírfeliratokat. Ugyanekkor a terjedelemben közöl jól dokumentált épületfelméréseket, és értékeli a település építészeti karakterét. Bemutatja az építészhallgatók részvételével működő alkotótáborok dokumentáláson túli eredményeit, a falu fejlesztésére vonatkozó terveket, a helybéliekkel közösen megépített figyelemfelkeltő, izgalmas installációkat.

A kötet inkább adattár, topográfia, semmint könyv; benne minden adattal, amit a faluról tudni lehet. Értékteremtő, példás munka, amely összegzi egy falumentő tevékenység eredményeit, és jövőképet formál egy elnéptelenedő falu továbbéléséhez, megmaradásához.

Szerzők: Visy Zsolt, Balassa M. Iván, Dancs Lajos, Fábrián Boglárka, Fülep Antal, Fodor Fanni, Kondor Tamás, Rétfalvi Donát, Szavai Márton, Zsonda Márk

Kiadó: Nemzetstratégiai Kutatóintézet, Budapest, Kárpát-haza könyvek
Terjedelem: 447 oldal, A4 formátum

Zubreczki Dávid: Templomséták a Dunakanyarban

A hiánypótló, egyben műfajában úttörő *Templomséták Budapesten* című zsebkönyv második kötete a Dunakanyar régióját dolgozza fel. A könyvben több mint

150 templom és kápolna (valamint két zsinagóga és egy török kori dzsámi) szerepel – kortárs alkotások éppen úgy, mint a középkori romok, vagy a barokk gyöngyszemei. Az alapadatok mellett rövid, laikusok és szakemberek számára egyaránt élvezetes ismertető olvasható mind-

egyikről, könnyed sétaútvonalakra vagy hosszabb túrára felfűzve. A szövegek, semleges leírásoknál azonban, ahogy a szerzőtől már megszokhattuk, sokkal többet kap az olvasó. Elmosolyodunk, amikor dicséri a közösség önfegyelmét, mert nem kezdte ki barkácsmegoldásokkal az így eredeti fényében pompázó belső teret, és kíváncsivá tesz, amikor felvillantja egy példaértékű zsinagóga-helyreállítás tervét. Ugyanakkor néhol érezni véljük a szerző dilemmáját is: a teljességre törekvés olykor az összkép kárára lehet... sajnos a közelmúlt egy-egy kínos példája inkább elszomorító, mint felelmes. Abban azonban biztosak lehetünk, hogy bejárva az ajánlott útvonalakat, egyedülálló módon tárul fel előttünk az ország egyik legszebb, különleges vidéke.

Szerző: Zubreczki Dávid
Fotó: Bödey János
Terjedelem: 256 oldal, 16x16 cm
Kiadó: Kedves László Könyvműhelye
Megjelenés éve: 2021